

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego

KNO – 4110-003-01/2014

R/14/004

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 56 61, F +48 22 444 56 82
kno@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	R/14004 - Funkcjonowanie lokalnych baz danych systemu informacji oświatowej
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
Kontrolerzy	1) Andrzej Zaleski-Ejgierd, doradca ekonomiczny, legitymacja służbowa nr 13180 2) Zbigniew Jędrzejowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 89203 z 13 października 2014 r.
Jednostka kontrolowana	Kuratorium Oświaty w Warszawie, Al. Jerozolimskie 32, 00-024 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Karol Semik, Mazowiecki Kurator Oświaty (dowód: akta kontroli str. 1-3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W Kuratorium Oświaty zapewniono funkcjonowanie baz danych systemu informacji oświatowej (SIO), jednak zgromadzone w ich dane nie stanowią wiarygodnej i kompletnej informacji o stanie oświaty na terenie województwa mazowieckiego. Dane z SIO były w ograniczonym zakresie wykorzystywane w realizacji zadań Mazowieckiego Kuratora Oświaty¹.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Baza danych SIO prowadzona w Kuratorium Oświaty na podstawie art. 105 w związku z art. 108 ust. 10 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej², tzw. stare SIO³, zawierała niekompletne dane scalone z baz SIO jednostek samorządu terytorialnego dotyczące udziału nauczycieli w kształceniu i doskonaleniu zawodowym, spełnianiu obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego oraz spełnianiu obowiązku szkolnego w przypadku ogólnodostępnych szkół podstawowych i gimnazjów.

Do lokalnej bazy danych SIO prowadzonej w Kuratorium Oświaty na podstawie art. 5 ust. 3 w związku z art. 9, art. 41 ust. 1 i art. 43 ust. 1 pkt 1 lit. e i pkt 2 lit. a ustawy o SIO z 2011 r., tzw. nowego SIO, nie przekazywano w wymaganych terminach danych identyfikacyjnych i danych dziedzinowych dotyczących pracowników Kuratorium Oświaty.

Stwierdzone przykłady wykorzystania danych z bazy starego SIO wskazują, że na poziomie regionalnym znajdowały one ograniczone zastosowanie w zakresie określonym w art. 1 pkt 1-3 ustawy o SIO z 2011 r., tj. do prowadzenia polityki oświatowej państwa na poziomie regionalnym, w tym do zarządzania oświatą, efektywnego funkcjonowania systemu finansowania zadań oświatowych i analizy efektywności wykorzystania środków publicznych przeznaczonych na finansowanie zadań oświatowych.

Kuratorium Oświaty nie uzyskiwało raportów o stanie oświaty na podstawie danych z bazy SIO określonej art. 4 ust. 1 ustawy o SIO z 2011 r. (centralnej), przez co dane zgromadzone w nowym SIO nie mogły mieć zastosowania w realizacji zadań Mazowieckiego Kuratora Oświaty.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje, w ocenie ogólnej i przy ocenach cząstkowych, 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Dz.U. Nr 139, poz. 814 ze zm., zwana dalej: *ustawą o SIO z 2011 r.*

³ System wprowadzony na podstawie ustawy z dnia 19 lutego 2004 r. o systemie informacji oświatowej (Dz.U. Nr 49, poz. 463 ze zm.) – uchylonej z dniem 30 kwietnia 2012 r.

Mazowiecki Kurator Oświaty, działając na podstawie porozumienia z Wojewodą Mazowieckim, prawidłowo zorganizował i prowadził proces wydawania przedstawicielom jednostek samorządu terytorialnego upoważnień do dostępu do lokalnych baz danych SIO.

Nieprawidłowości w funkcjonowaniu SIO na poziomie Kuratorium Oświaty polegały na:

- nieprzekazywaniu przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty do bazy danych nowego SIO kwartalnych informacji o niezakłóconym jej funkcjonowaniu z zachowaniem terminu 7 dni roboczych po zakończeniu kwartału, wymaganych na podstawie art. 79 ust. 2 ustawy o SIO z 2011 r.;
- nieujęciu zbioru danych osobowych o nauczycielach, prowadzonego w lokalnej bazie danych nowego SIO, w wykazie zbiorów danych osobowych i programów wykorzystywanych do przetwarzania danych osobowych stanowiącym załącznik nr 8 do *Polityki bezpieczeństwa danych osobowych*.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Gromadzenie danych w bazach lokalnych SIO

1.1. Organizacja obsługi SIO

Opis stanu faktycznego

1. W Kuratorium Oświaty prowadzona jest lokalna baza danych nowego SIO i baza danych starego SIO za pomocą oprogramowania udostępnianego nieodpłatnie przez Ministra Edukacji Narodowej.

W Kuratorium Oświaty stosowane jest oprogramowanie sQola Integra Analizator wspomagające zarządzanie oświatą, wykorzystujące dane z bazy danych starego SIO. Wytwórcą oprogramowania jest firma QNT Systemy Informatyczne Sp. z o.o. Program służy do: wyodrębniania danych z bazy SIO, wspomaganie weryfikacji poprawności i kompletności danych wprowadzonych do SIO, sporządzania analiz w oparciu o dane SIO przesłane z j.s.t. Program pozwala m.in. na wgląd do danych z poprzednich spisów i możliwość ich porównywania, tworzenie wzorów zestawień oraz ustalenie sposobu ich prezentacji.

Dostęp do lokalnej bazy danych nowego SIO w Kuratorium Oświaty posiada siedmiu pracowników. Zakres ich dostępu obejmuje przekazywanie danych dziedzinowych do bazy SIO oraz pozyskiwanie danych dziedzinowych z bazy SIO. Dodatkowo w przypadku trzech pracowników Wydziału Zarządzania Informacją zakres dostępu obejmuje także wykonywanie czynności nałożonych na wojewodę na podstawie art. 68 ust. 2 pkt 2 ustawy o SIO z 2011 r., przekazanych w drodze porozumienia do realizacji przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty, tj. wydawanie upoważnień do dostępu do bazy nowego SIO wójtom, burmistrzom, prezydentom miast, starostom powiatów i marszałkom województw.

(dowód: akta kontroli str. 4, 6, 76-109, 207, 275-283)

W przypadku dwóch z czterech pracowników Wydziału Finansów i Kadr zadania wynikające z upoważnienia dostępu do lokalnej bazy SIO, polegające na sporządzaniu sprawozdań SIO, mają swoje odzwierciedlenie w zakresie ich czynności.

Z wyjaśnienia Pana Karola Semik – Mazowieckiego Kuratora Oświaty wynika, że w przypadku pozostałych dwóch upoważnionych pracowników Wydziału Finansów i Kadr wykonywanie obsługi SIO nie zostało ujęte w ich zakresach czynności, gdyż są to dla nich zadania dodatkowe. Dwóch spośród trzech pracowników Wydziału Zarządzania Informacją posiada w zakresie swoich czynności obowiązki wynikające z wdrażania i doskonalenia SIO oraz współpracę przy jego obsłudze.

W Kuratorium Oświaty wyznaczono pracowników do pełnienia zastępstwa w czasie nieobecności osób, do których obowiązków należy przekazywanie i pozyskiwanie danych z bazy SIO.

W analizowanym roku szkolnym 2013/2014 nie wystąpiły przypadki jednoczesnej absencji pracowników upoważnionych do dostępu do bazy danych SIO Kuratorium Oświaty. Nie wykazano również logowań z wykorzystaniem loginów i haseł dostępu nieobecnych pracowników w dniach absencji trwających dłużej niż pięć dni roboczych.

Trzech spośród siedmiu pracowników upoważnionych do obsługi lokalnej bazy danych nowego SIO (zatrudnionych w Wydziale Zarządzania Informacją) ukończyło zorganizowane przez MEN nieodpłatne jednodniowe szkolenia w zakresie jego obsługi⁴.

Pan Karol Semik – Mazowiecki Kurator Oświaty wyjaśnił, że pozostali pracownicy obsługujący bazę nowego SIO korzystają z informacji, w tym instrukcji dotyczących nowego SIO, które znajdują się na stronie <https://sio.men.gov.pl/>, a ponadto wprowadzanie danych do bazy nowego SIO z obszaru kadry-płace nie wymaga specjalistycznego przygotowania.

(akta kontroli, str. 80, 85, 90, 95, 100-101, 105-106, 110-111, 148-159, 223-227, 256, 289, 293)

2. Bazy danych starego i nowego SIO w Kuratorium Oświaty są zainstalowane na jednej stacji roboczej. Bezpieczeństwo baz danych SIO jest zapewnione w aspekcie fizycznym, tj. miejsca lokalizacji stacji roboczej z bazami danych SIO, oraz logicznym, tj. konfiguracji komputera przechowującego pliki baz danych SIO.

Dla baz danych starego i nowego SIO zastosowano rozwiązanie polegające na skonfigurowaniu tzw. maszyny wirtualnej przechowującej plik danych⁵.

Logiczne zabezpieczenie stacji roboczej z bazami danych SIO realizowane jest przez włączenie jej do domeny Windows w Kuratorium Oświaty. Na w/w stacji znajduje się zainstalowane oprogramowanie antywirusowe (ESET Endpoint Antywirus). Na stacji tej nie ma możliwości instalowania innego ponadstandardowego oprogramowania bez kontroli administratora lokalnej bazy danych SIO.

Z baz danych nowego SIO (i tak samo bazy danych starego SIO) w danym czasie może korzystać tylko jeden spośród upoważnionych pracowników. Wynika to z rozwiązania technicznego wirtualnej maszyny, która pozwala na zalogowanie w tym samym czasie tylko jednego użytkownika do danej aplikacji⁶.

Zgodnie z pkt 2 lit. e Instrukcji Zarządzania Systemem Informatycznym służącym do przetwarzania danych osobowych w Kuratorium Oświaty⁷ użytkownik systemu informatycznego ma obowiązek stosować m.in. hasła nie krótsze niż osiem znaków, które mają być zmieniane przez użytkownika nie rzadziej, niż co 30 dni i mają być różne niż pięć ostatnio używanych haseł.

(dowód: akta kontroli str. 138, 207-213, 211, 212, 270)

3. Związane z wdrożeniem modernizacji SIO wydatki Kuratorium Oświaty w latach 2012-2014 wyniosły 2,4 tys. zł (na zakup podzespołów komputerowych). Z tytułu opłat za użytkowanie programu sQola Integra Analizator Kuratorium Oświaty od 1 lipca 2011 r. do 31 października 2014 r. wydatkowano 36 654 zł.

(dowód: akta kontroli str. 4, 6, 76-77, 145, 146, 277-283)

4. Zarządzeniem nr 51 Mazowieckiego Kuratora Oświaty z dnia 14 czerwca 2012 r., zmienionym zarządzeniem nr 44 Mazowieckiego Kuratora Oświaty z dnia 16 czerwca 2014 r., ustalona została *Polityka bezpieczeństwa danych osobowych (PBDO)* oraz *Instrukcja zarządzania systemem informatycznym służącym do przetwarzania danych osobowych w Kuratorium Oświaty*.

⁴ Pracownicy Kuratorium Oświaty ocenili dwa z tych szkoleń jako bardzo przydatne, a jedno jako przydatne. Upoważnieni pracownicy wypełnili w trakcie kontroli NIK ankietę dotyczącą doskonalenia w zakresie nowego SIO.

⁵ Maszyna wirtualna kontroluje wszystkie odwołania uruchamianego programu bezpośrednio do sprzętu lub systemu operacyjnego i zapewnia ich obsługę. Umożliwia wykorzystywanie uruchomionego na niej programu w formie „wirtualnej” również z innych komputerów, co w efekcie umożliwia korzystanie z jednej aplikacji starego SIO i jednej aplikacji nowego SIO na wielu stanowiskach komputerowych, po zalogowaniu się do maszyny wirtualnej.

⁶ Na portalu pomocy do systemu SIO (<http://sio.men.gov.pl/index.php/pomoc/faqs>) zamieszczono wyjaśnienie Centrum Informatycznego Edukacji, że w chwili obecnej nie ma możliwości prowadzenia jednej lokalnej bazy danych na kilku stanowiskach komputerowych.

⁷ *Instrukcja Zarządzania Systemem Informatycznym służącym do przetwarzania danych osobowych w Kuratorium Oświaty w Warszawie* wprowadzona zarządzeniem nr 51 Mazowieckiego Kuratora Oświaty z dnia 14 czerwca 2012 r. w sprawie ustalenia *Polityki bezpieczeństwa danych osobowych* oraz *Instrukcji zarządzania systemem informatycznym służącym do przetwarzania danych osobowych w Kuratorium Oświaty w Warszawie*.

Mazowiecki Kurator Oświaty zgodnie z § 2 PBDO powołał administratora bezpieczeństwa informacji w Kuratorium Oświaty, do którego zadań należy m.in. nadzór nad zapewnieniem bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych.

(dowód: akta kontroli str. 116-118)

Zgodnie z wymaganiami PBDO zapoznanie się z przepisami ustawowymi oraz przepisami wewnętrznymi Kuratorium Oświaty w zakresie ochrony danych osobowych zostało potwierdzone poprzez złożenie stosownego oświadczenia przez wszystkich pracowników posiadających upoważnienie do dostępu do lokalnej bazy danych nowego SIO. Natomiast zapoznanie się z w/w przepisami poprzez złożenie podpisu na liście oświadczeń zostało potwierdzone przez czterech spośród siedmiu upoważnionych pracowników posiadających upoważnienie do dostępu do bazy danych SIO.

Pan Zdzisław Młodziejewski – administrator bezpieczeństwa informacji wyjaśnił, że podpisy na liście oświadczeń osób upoważnionych o zapoznaniu się z przepisami dotyczącymi ochrony danych osobowych składają wyłącznie pracownicy, którym Minister Edukacji Narodowej wydał upoważnienia do zbiorów danych osobowych. Ponadto przyjęto, że Kuratorium Oświaty nie jest administratorem danych osobowych SIO, którego całość wykracza poza zapisy określone w PBDO. Brak podpisu na liście nie świadczy o nieznajomości przez pracownika zarządzeń i innych aktów prawnych wydawanych przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty, ponieważ regulamin organizacyjny, regulamin pracy i poszczególne zakresy obowiązków nakładają na każdego pracownika obowiązek ich poznania i stosowania.

W kontrolowanym okresie nie stwierdzono przypadków nieuprawnionego dostępu do lokalnej bazy danych SIO, nielegalnego pozyskiwania danych z lokalnej bazy danych, zniszczenia lub utraty danych zgromadzonych w lokalnej bazie danych SIO lub wykorzystania tych danych w sposób nieuprawniony.

(dowód: akta kontroli str. 77, 78, 83, 88, 93, 98, 103, 108, 116-128, 229-232, 253-254)

5. W Kuratorium Oświaty nie wystąpiły przypadki utraty całości lub części danych zgromadzonych w nowej bazie SIO i potrzeba ich odzyskiwania w trybie art. 89 ust. 1 ustawy o SIO z 2011 r.

Kuratorium Oświaty występowało w latach 2012-2014 o pomoc techniczną do Centrum Informatycznego Edukacji (CIE) 12-krotnie, a do MEN 14-krotnie. Przeciętny okres oczekiwania na uzyskanie ostatecznej pomocy we wnioskowanej sprawie w przypadku CIE wyniósł pięć dni. Wystąpiły dwa przypadki, w których udzielanie pomocy trwało odpowiednio 14 i 16 dni. W pierwszym z nich dotyczyło to problemu z dwoma wnioskami o udzielenie upoważnienia dostępu do bazy danych SIO (problemu nie rozwiązano), natomiast drugi przypadek dotyczył zablokowanego wniosku o cofnięcie upoważnienia (problem rozwiązano). Udzielanie pomocy technicznej przez MEN w zakresie SIO realizowane było przeciętnie w ciągu 4-5 dni. W jednym przypadku – określenia w zmodernizowanym SIO podstawy prawnej zatrudniania kuratora oświaty – okres ten wyniósł 12 dni (problem rozwiązano).

Pani Katarzyna Góralska – Wicekurator Oświaty wyjaśniła, że problemy dotyczą m.in. braku aktualizacji systemu, nieaktywnego okna *Podmiot i Uczeń*, niemożliwości zalogowania się do systemu. Podejmowane próby uzyskania informacji dotyczących występujących błędów były niemożliwe, ponieważ połączenie z infolinią nie dochodzi do skutku (po czasie oczekiwania 30 minut połączenie jest rozłączane). Kontakt z infolinią jest płatny, co generuje koszty finansowe i czasowe. Pracownicy obsługujący infolinię nie zawsze potrafią odpowiedzieć na pytania osób wprowadzających dane.

Z badania kwestionariuszowego pracowników Kuratorium Oświaty nt. funkcjonalności aplikacji nowego SIO wynika, że:

- aplikacja pozwala na intuicyjne rozumienie przycisków i ikon⁸;
- w aplikacji występuje automatyczne sygnalizowanie błędów przy wprowadzaniu danych w niewłaściwym formacie;
- generowane komunikaty o błędnych formatach były dla użytkowników zrozumiałe;

⁸ W badaniu kwestionariuszowym wzięli udział wszyscy pracownicy upoważnieni do dostępu do bazy nowego SIO.

- instrukcje do obsługi zmodernizowanego SIO, dla pracowników korzystających z nich, były ocenione jako zrozumiałe w połowie przypadków; za niewystarczające w instrukcjach uznano objaśnienia w zakresie wprowadzania danych finansowych i kadrowych.

Łącznie w roku szkolnym 2013/2014 wszyscy ankietowani pracownicy Kuratorium Oświaty przeznaczali na obsługę starego SIO 135 dni robocze i na obsługę nowego SIO 53 dni robocze.

(dowód: akta kontroli str. 77, 236-248, 289, 293, 479-530)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Mazowiecki Kurator Oświaty, jako kierownik podmiotu prowadzącego lokalną bazę danych SIO, nie przekazywał do bazy danych zmodernizowanego SIO kwartalnych informacji o niezakłóconym jej funkcjonowaniu z zachowaniem terminu 7 dni roboczych po zakończeniu kwartału, wymaganych na podstawie art. 79 ust. 2 ustawy o SIO z 2011 r.

Pan Karol Semik – Mazowiecki Kurator Oświaty wyjaśnił, że powyższa funkcjonalność w bazie nowego SIO nie została dotychczas uruchomiona przez MEN, w związku z czym nie było możliwe dokonanie wydruków powyższych kwartalnych informacji z tej bazy.

Najwyższa Izba Kontroli wyraża stanowisko, że przy braku możliwości przesyłania informacji o niezakłóconym funkcjonowaniu lokalnej bazy danych SIO za pośrednictwem systemu teleinformatycznego SIO, możliwe było wykorzystanie innych kanałów komunikacji pozwalających na ich przesyłanie, np. poczty elektronicznej.

(dowód: akta kontroli str. 77)

2. Wykaz zbiorów danych osobowych i programów wykorzystywanych do przetwarzania danych osobowych, stanowiący załącznik nr 8 do PBDO, nie obejmuje zbioru danych osobowych o nauczycielach, prowadzonego w lokalnej bazie danych nowego SIO w Kuratorium Oświaty.

Pan Zdzisław Młodziejewski – administrator bezpieczeństwa informacji wyjaśnił, że powyższa sytuacja jest konsekwencją przyjętej zasady, że Kuratorium Oświaty nie jest administratorem danych osobowych całego systemu informacji oświatowej, lecz jedynie wykonuje zadania przez niego określone (stąd w PBDO nie ujęto bezpośrednich odniesień do SIO).

Najwyższa Izba Kontroli nie podziela tego stanowiska. Na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 1 lit. e ustawy o SIO z 2011 r. do bazy nowego SIO na poziomie Kuratorium Oświaty przekazywane są dane dziedzinowe nauczycieli związane ze stosunkiem pracy, a na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 2 lit. a – związane z awansem zawodowym nauczycieli. Stosownie do art. 5 ust. 1 ustawy, lokalne bazy danych SIO są tworzone i prowadzone w celu przekazywania danych do bazy danych SIO, pozyskiwania danych z bazy danych SIO oraz pozyskiwania za pośrednictwem bazy danych SIO danych ze zbioru danych osobowych PESEL. Oznacza to, że dane o nauczycielach, przekazywane i pozyskiwane w lokalnej bazie nowego SIO, obejmują dane osobowe w rozumieniu art. 6 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych⁹. Stosownie do § 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych¹⁰, polityka bezpieczeństwa powinna zawierać w szczególności wykaz zbiorów danych osobowych wraz ze wskazaniem programów zastosowanych do przetwarzania tych danych.

(dowód: akta kontroli, str. 254, 255)

1.2. Wydawanie upoważnień do dostępu do bazy danych SIO

*Opis stanu
faktycznego*

Trzech pracowników Wydziału Zarządzania Informacją Kuratorium Oświaty zostało upoważnionych do przeprowadzania procedury weryfikacji dostępu do bazy danych SIO oraz do udzielania upoważnień do dostępu do bazy danych SIO.

⁹ Dz.U. z 2014 r., poz. 1182.

¹⁰ Dz.U. Nr 100, poz. 1024.

Zgodnie z § 5 ust.1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 kwietnia 2012 r. w sprawie procedury weryfikacji dostępu do bazy danych systemu informacji oświatowej¹¹ organ upoważniający niezwłocznie od dnia wpływu wniosku przesyła na adres poczty elektronicznej osoby, której ma być udzielone upoważnienie, informację o rozpoczęciu rozpatrywania wniosku. Zgodnie § 5 ust. 2 rozporządzenia organ upoważniający rozpatruje wnioski w terminie 5 dni roboczych od dnia wysłania informacji, o której mowa w ust. 1.

Pan Marcin Snopczyński – informatyk zatrudniony w Wydziale Zarządzania Informacją wyjaśnił, że informacja o rozpoczęciu rozpatrywania wniosku w sprawie udzielenia upoważnienia, przesyłana jest automatycznie na adres poczty elektronicznej osoby, której ma być udzielone to upoważnienie. Drukowanie i wydawanie upoważnień odbywa się w pokoju, w którym pracuje, jak również w tym pokoju wydawane są loginy i hasła startowe po uprzednim ich wydrukowaniu na drukarce zainstalowanej w tym pomieszczeniu.

(dowód: akta kontroli str. 99, 104, 109, 267)

Ogółem na 30 października 2014 r. w Kuratorium Oświaty pozytywnie rozpatrzono 1204 wniosków o wydanie upoważnienia na dostęp do bazy danych SIO. W trakcie kontroli badaniu poddano ogółem 40 wydanych upoważnień, które swoim zakresem obejmowało sprawdzenie daty wysłania do Kuratorium Oświaty wniosku o nadanie upoważnienia oraz daty wystawienia upoważnienia. W przypadku 18 badanych spraw wydanie upoważnień nastąpiło po upływie pięciu dni roboczych od złożenia wniosku (od ośmiu do 21 dni). Było to wynikiem przyjętej w Kuratorium Oświaty zasady, że upoważnienie wystawiane jest z datą faktycznego pojawienia się po odbiór osoby upoważnianej (nie prowadzi się rejestracji daty końca rozpatrywania wniosku).

We wszystkich badanych przypadkach termin ważności upoważnień wydanych wójtom (burmistrzom, prezydentom miast) uwzględniał przewidywany okres zakończenia ich urzędowania na tym stanowisku. Nie stwierdzono (do czasu kontroli, tj. do dnia 6 listopada 2014 r.) przypadków zachowania ważności upoważnienia wydanego przez Kuratorium Oświaty osobie na stanowisku wójta (burmistrza, prezydenta miasta), które powinno być cofnięte na podstawie art. 74 ust. 1 pkt ustawy o SIO z 2011 r., tj. ze względu na wcześniejsze zaprzestanie pełnienia funkcji.

(dowód: akta kontroli str. 218-267)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.3. Zapewnienie rzetelności bazy danych SIO

Opis stanu
faktycznego

1. Dane identyfikacyjne Kuratorium Oświaty w bazie starego SIO były kompletne i zgodne ze stanem faktycznym.

(dowód: akta kontroli str. 196-199, 288, 290, 294-298)

2. Kompletność danych w bazie starego SIO z terenu województwa mazowieckiego kontrolerzy zbadali w odniesieniu do danych w dziedzinie kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli, obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki.

1) W bazie SIO na 30 września 2013 r. nie wykazano danych o ukończonych formach kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli (tabele N10 *Ukończone formy kształcenia zawodowego w poprzednim roku szkolnym* i N11 *Ukończone formy doskonalenia zawodowego w poprzednim roku szkolnym*) w odniesieniu do odpowiednio 5449 (82%) i 5382 (81%) spośród 6640 szkół i placówek podlegających nadzorowi pedagogicznemu Kuratora Oświaty. Na ogółem 3116 szkół i placówek (lub ich zespołów) prowadzonych przez j.s.t. dane z tabel N10 i N11 zamieściło odpowiednio 693 (22%) i 855 (27,4%) szkół i placówek.

(dowód: akta kontroli str. 284, 531, 533, 537-539)

2) W bazie SIO na 30 września 2013 r. wystąpiło 94 szkół podstawowych prowadzonych przez j.s.t. (6,8% z ogółem 1385), które nie zamieściły żadnych danych w tabeli OB.1 *Obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego*, w tym 45 szkół podstawowych z wyznaczonym

¹¹ Dz.U. z 2012 r., poz. 466.

obwodem (po wyłączeniu szkół prowadzonych przez j.s.t., dla których stosownie do w art. 58 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty¹² nie ustala się obwodu szkolnego).

W przypadku szkół podstawowych publicznych prowadzonych przez inne podmioty niż j.s.t., dane w tabeli OB.1 zamieszczono w przypadku wszystkich 22 szkół z wyznaczonymi obwodami. W bazie SIO nie wystąpiły przypadki wykazania danych w tabeli OB.1 przez szkoły niepubliczne, dla których nie określa się obwodu szkolnego.

W stanie na 30 września 2013 r. i 2014 r. w bazie SIO wystąpiło odpowiednio 38 i 30 szkół podstawowych, które wskazały w tabeli OB.1 niespełnianie obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego w odniesieniu do pięcioletków, ze wskazaniem – jako przyczyny – na wcześniejsze podjęcie nauki szkolnej.

(dowód: akta kontroli str. 531, 533, 535, 949-953)

3) W stanie na 30 września 2013 r. w bazie SIO wystąpiło 199 (9,2%) spośród łącznie 2156 szkół podstawowych i gimnazjów prowadzonych przez j.s.t., które nie zamieściły żadnych danych w tabeli OB.2 *Obowiązek szkolny*; w tym 43 takie szkoły z wyznaczonym obwodem (po wyłączeniu szkół podstawowych i gimnazjów prowadzonych przez j.s.t., dla których stosownie do art. 58 ust. 2 ustawy o systemie oświaty nie ustala się obwodu szkolnego).

Wszystkie 24 publiczne szkoły podstawowe i gimnazja prowadzone przez inne podmioty niż j.s.t., z wyznaczonymi obwodami, w bazie SIO zamieściły dane w tabeli OB.2.

W bazie SIO wykazano 74 szkoły podstawowe i gimnazja (3,2% ogółu szkół tego typu), które w tabeli OB.2 wykazały liczbę dzieci i młodzieży niespełniających obowiązku szkolnego (z innych przyczyn, poza uzasadnionymi przypadkami odroczenia).

(dowód: akta kontroli str. 531, 533-534, 539-540, 795-797, 954-958)

4) W stanie na 31 marca 2013 r. i 2014 r. wszystkie 314 gmin wykazało dane w tabeli OB.3 *Obowiązek nauki*. Według tych danych w wymienionych latach w 84 (26,8%) i 72 (23,6%) gminach wystąpiły przypadki nie spełniania przez młodzież obowiązku nauki.

(dowód: akta kontroli str. 531, 534)

3. W latach szkolnych 2012/2013 i 2013/2014 MEN (po analizie bazy danych SIO i wyodrębnieniu danych błędnych lub budzących wątpliwości) zwracało się poprzez Kuratorium Oświaty i bezpośrednio do j.s.t o weryfikację ich baz SIO. Kuratorium Oświaty po scaleniu zweryfikowanych danych przekazywało bazy j.s.t do MEN. Kuratorium nie analizowało zakresu powyższych weryfikacji (MEN nie zalecało takich działań).

Weryfikacja danych SIO na wniosek MEN dotyczyła:

- na 30 września 2012 r.: liczby uczniów niebędących obywatelami polskimi, szkół sportowych i szkół z oddziałami sportowymi/mistrzostwa sportowego, szkół, w których występują oddziały dwujęzyczne, liczby uczniów spełniających obowiązek szkolny poza szkołą za zgodą dyrektora szkoły, liczby dzieci podlegających obowiązkowi rocznego przygotowania przedszkolnego poza przedszkolem i oddziałem przedszkolnym za zgodą dyrektora szkoły, liczby uczniów objętych nauczaniem języka mniejszości narodowej lub etnicznej albo języka regionalnego, liczby uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, liczby dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, dla których szkoła organizuje zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze (wniosek MEN z 12 grudnia 2012 r.);
- na 30 września oraz 10 października 2012 r.: weryfikacji przekazanego wykazu szkół i placówek prowadzonych/dotowanych przez j.s.t.; danych o łącznej liczbie etatów nauczycieli oraz uczniów w celu wyliczenia ostatecznych kwot części oświatowej subwencji ogólnej dla j.s.t. (pismo MEN z 14 grudnia 2012 roku); j.s.t. w odniesieniu do pism MEN z 12 i 14 grudnia 2012 r. przesyłały łącznie 208 korekt i wyjaśnień;
- na 30 września 2013 r.: liczby uczniów niebędących obywatelami polskimi, szkół sportowych i szkół z oddziałami sportowymi/mistrzostwa sportowego, szkół z oddziałami dwujęzycznymi, liczby uczniów spełniających obowiązek szkolny poza szkołą za zgodą dyrektora szkoły, liczby dzieci podlegających obowiązkowi rocznego przygotowania przedszkolnego poza przedszkolem i oddziałem przedszkolnym za zgodą dyrektora szkoły, liczby uczniów objętych nauczaniem języka mniejszości narodowej lub etnicznej albo języka

¹² Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.

regionalnego, liczby uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, liczby dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, dla których szkoła organizuje zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze, placówek wychowania przedszkolnego (pismo MEN z 13 listopada 2013 r.); w odniesieniu do tego pisma j.s.t. przesłały 126 korekt i wyjaśnień;

- na 30 września 2013 r.: przygotowania danych do naliczenia na 2014 r. dotacji dla gmin na dofinansowanie zadań z wychowania przedszkolnego (pismo MEN z 20 grudnia 2013 r.);
- na 30 września oraz 10 grudnia 2013 r.: organizowania i realizowania zadań edukacyjnych przez j.s.t. – weryfikacja przekazanego wykazu szkół i placówek prowadzonych/dotowanych przez j.s.t.; danych o łącznej liczbie etatów nauczycieli oraz uczniów w celu wyliczenia ostatecznych kwot części oświatowej subwencji ogólnej dla j.s.t. (wniosek MEN z 12 grudnia 2013 r.); j.s.t. w odniesieniu do pism MEN z 12 i 20 grudnia 2013 r. przesłały łącznie 159 korekt i wyjaśnień.

Ponadto weryfikowano dane SIO w zakresie realizowania zajęć rewalidacyjno-wychowawczych w publicznych przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach oraz publicznych i niepublicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych i ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych (pismo MEN z 24 stycznia 2013 r.); w tym zakresie j.s.t. przesłały 10 korekt.

(dowód: akta kontroli str. 4, 8, 1001-1148)

4. W latach szkolnych 2012/2013 i 2013/2014 Kuratorium Oświaty przeprowadzało weryfikację poprawności danych przekazywanych z innych baz danych oświatowych starego SIO w trybie art. 111 ust. 3 ustawy o SIO, tj. poprzez porównywanie ich z danymi uzyskanymi w ramach nadzoru pedagogicznego. Pięć weryfikacji zrealizowano na podstawie poleceń MEN, natomiast trzy pozostałe na wniosek komórek organizacyjnych Kuratorium Oświaty.

Weryfikacja prowadzona na wniosek MEN dotyczyła następujących spraw:

1) Ustalenie dla roku szkolnego 2011/2012 (według stanu na 30 września 2012 r.) faktycznej liczby uczniów i oddziałów specjalnych/wychowanków zespołów pozalekcyjnych zajęć wychowawczych w szkole podstawowej i gimnazjum wchodzących w skład Zespołu Szkół przy Szpitalu Dziecięcym w Dziekanowie Leśnym (pismo MEN z 18 grudnia 2012 r.).

Kuratorium Oświaty przeprowadziło kontrolę doraźną stwierdzając (w piśmie do MEN z 11 stycznia 2013 r.), że nie jest możliwe ustalenie stanu faktycznego ze względu na nieprawidłowości w prowadzeniu dokumentacji szkolnej. Mazowiecki Kurator Oświaty (22 stycznia 2013 r.) zawiadomił prokuraturę o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez dyrektora Zespołu Szkół ze względu na niezgodne z przepisami prawa prowadzenie dokumentacji szkolnej oraz wykazywanie nierzetelnej liczby uczniów do przyznania kwoty subwencji oświatowej.

2) Ustalenie dla roku 2011/2012 (na 30 września 2012 r.) faktycznej liczby uczniów i oddziałów specjalnych/wychowanków zespołów pozalekcyjnych zajęć wychowawczych w szkole podstawowej i gimnazjum wchodzących w skład Zespołu Szkół Specjalnych nr 2 w Mazowieckim Centrum Rehabilitacji w Konstancinie-Jeziornej (pismo MEN z 5 kwietnia 2013 r.).

Kuratorium Oświaty przeprowadziło kontrolę doraźną wykazując stan faktyczny w piśmie do MEN (z 9 maja 2013 r.).

3) Sprawdzenie poprawności danych dotyczących uczniów realizujących obowiązek szkolny w formie indywidualnych zajęć rewalidacyjno-wychowawczych (pismo MEN z 6 lutego 2013 r.).

Kuratorium poinformowało sześć spośród dziewięciu organów prowadzących sprawdzane placówki o stwierdzonych niezgodnościach ze stanem faktycznym – dane skorygowano (pismo z 12 lutego 2013 r.).

4) Sprawdzenie poprawności danych odnośnie realizacji w roku szkolnym 2012/2013 zajęć rewalidacyjno-wychowawczych (pismo MEN z 8 lipca 2013 r.).

Kuratorium Oświaty wyjaśniło MEN rozbieżności dotyczące 43 szkół i placówek (pismo z 11 lipca 2013 r.).

5) Sprawdzenie poprawności danych dotyczących wypadków śmiertelnych zgodnie z przesyłanym w załączeniu wykazem sześciu szkół (pismo MEN z 22 listopada 2013 r.).

Według wyjaśnień Pana Andrzeja Kulmatyckiego – dyrektora Wydziału Zarządzania Informacją, dokonano odpowiednich korekt danych w SIO.

(dowód: akta kontroli str. 4, 7, 326-351, 355-364, 770-794, 1002, 1149-1150)

Weryfikacja przeprowadzona z inicjatywy własnej Kuratorium Oświaty dotyczyła:

1) Nieprawidłowości danych SIO w zakresie wyboru zawodu określonego w obowiązującej klasyfikacji szkolnictwa zawodowego (na wniosek Wydziału Kształcenia Ponadgimnazjalnego i Ustawicznego z 19 grudnia 2012 r.).

Wysłano wezwania do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości do 23 j.s.t. w odniesieniu do łącznie 48 szkół ponadgimnazjalnych (pismo z 4 stycznia 2013 r.), z czego 20 j.s.t. przekazało korekty bazy SIO i wyjaśnienia.

2) Wypełniania ustawowego obowiązku przekazania baz danych oświatowych przez niepubliczne placówki doskonalenia nauczycieli wpisane do ewidencji prowadzonej przez samorząd województwa mazowieckiego (na podstawie pisma Wydziału Kształcenia Ponadgimnazjalnego i Ustawicznego z 6 marca 2013 r.).

Marszałek Województwa Mazowieckiego został powiadomiony (26 marca 2013 r.) o konieczności natychmiastowego usunięcia stwierdzonych niekompletności w bazie danych starego SIO w odniesieniu do 51 placówek wpisanych do prowadzonej przez niego ewidencji. Do 17 listopada 2014 r. Marszałek nie udzielił odpowiedzi na powyższe pismo.

3) Poprawności danych przekazanych z baz danych oświatowych z danymi uzyskanymi w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego o uczniach posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego w roku szkolnym 2013/2014.

W ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego zweryfikowano 102 szkoły i placówki stwierdzając 45 niezgodności pomiędzy bazą SIO a wynikami kontroli. O niezgodnościach zostało poinformowanych 36 organów prowadzących (pisma z kwietnia 2014 r.). Na 45 stwierdzonych niezgodności, 11 wynikało z błędnego wprowadzenia danych do bazy SIO, o czym poinformowano także MEN pismami z 7 maja 2014 r. i 2 października 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 4, 7, 326-348, 352-354, 365-415, 799, 1151-1188)

W regulaminie organizacyjnym Kuratorium Oświaty¹³ nie przypisano żadnej z komórek organizacyjnych obowiązku sprawdzania kompletności i zgodności ze stanem faktycznym bazy starego SIO scalonej z baz przekazanych przez j.s.t. Obowiązku takiego nie zamieszczono również w zakresach czynności ustalonych dyrektorom i pracownikom Wydziału Zarządzania Informacją oraz Wydziału Strategii i Nadzoru Pedagogicznego.

Pan Karol Semik – Mazowiecki Kurator Oświaty wyjaśnił, że kierownik komórki, w której pracują osoby upoważnione do wprowadzania danych SIO, zgodnie z § 14 ust. 3 pkt 2 regulaminu organizacyjnego, odpowiada za nadzór nad poprawnym merytorycznie i sprawnym wypełnianiem obowiązków służbowych przez podległych sobie pracowników. Kwestie dotyczące funkcjonowania SIO oraz kontroli poprawności danych w nim zawartych są omawiane i planowane podczas posiedzeń Kolegium Kuratora.

Z protokołów posiedzeń Kolegium Kuratora nie wynika, żeby kwestie dotyczące kontroli poprawności danych SIO były planowane w ramach powyższych posiedzeń nie licząc ogólnie omawianych spraw bieżących dotyczących SIO, w tym jednej kontroli doraźnej w tym zakresie¹⁴.

(dowód: akta kontroli str. 98-112, 200-206, 288, 291, 299-325, 536, 544, 769)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

*Ustalone
nieprawidłowości*

¹³ Załącznik do zarządzenia nr 5 Mazowieckiego Kuratora Oświaty z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania Regulaminu Organizacyjnego Kuratorium Oświaty w Warszawie zatwierdzonego przez Wojewodę Mazowieckiego w dniu 17 stycznia 2012 r., zmieniony zarządzeniem nr 41 Mazowieckiego Kuratora Oświaty z dnia 30 sierpnia 2013 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie wprowadzenia do stosowania Regulaminu Organizacyjnego Kuratorium Oświaty w Warszawie.

¹⁴ W trakcie posiedzenia Kolegium Kuratora w dniu 19 grudnia 2013 r. przedstawiono do dyskusji projekt arkusza kontroli doraźnej w zakresie zgodności ze stanem faktycznym liczby uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego oraz orzeczeń zgłoszonych do SIO.

1. Kuratorium Oświaty nie przekazało do lokalnej bazy nowego SIO, po uruchomieniu właściwych funkcji w systemie teleinformatycznym SIO, wymaganych danych identyfikacyjnych i danych dziedzinowych dotyczących własnej jednostki, określonych w art. 9, art. 41 ust. 1 i art. 43 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy o SIO z 2011 r., tj.: danych wymaganych dla identyfikacji podmiotu w SIO, danych odnośnie wynagrodzeń nauczycieli i danych odnośnie innych pracowników odpowiedzialnych za zarządzanie oświatą zatrudnionych w Kuratorium Oświaty, danych odnośnie nauczycieli uzyskujących awans na stopień nauczyciela dyplomowanego nadawanego przez komisję egzaminacyjną powoływaną przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty.

Z art. 124 ust. 1 pkt ustawy o SIO z 2011 r. wynika, że dane identyfikacyjne i dane dziedzinowe innych jednostek organizacyjnych wykonujących zadania z zakresu oświaty (w tym Kuratorium Oświaty) powinny być przekazane w bazie nowego SIO w terminie do 9 kwietnia 2013 r.

Pan Karol Semik – Mazowiecki Kurator Oświaty wyjaśnił, że funkcjonalność aplikacji umożliwiająca wprowadzenie danych dziedzinowych Kuratorium Oświaty została uruchomiona przez CIE od 1 sierpnia 2014 r., natomiast MEN 13 października 2014 r. wskazał 30 kwietnia 2015 r., jako cezurę uzupełnienia powyższych danych.

Uwzględniając wskazywane w wyjaśnieniu opóźnienie w uruchomieniu wymaganych funkcji w systemie teleinformatycznym nowego SIO, Najwyższa Izba Kontroli stwierdza brak wymaganej aktualizacji bazy danych nowego SIO po dniu 1 sierpnia 2014 r. Z art. 30 ustawy o SIO wynika obowiązek przekazywania danych do zbioru jednostki w terminie 7 dni od dnia, w którym nastąpiła zmiana w stanie faktycznym. Oznacza to ponad trzymiesięczne opóźnienie w aktualizacji bazy danych nowego SIO po terminie uruchomienia potrzebnych funkcjonalności w jej systemie teleinformatycznym.

(dowód: akta kontroli str. 196-199, 288, 290, 294-298)

2. Wykaz szkół i placówek podlegających nadzorowi pedagogicznemu Mazowieckiego Kuratora Oświaty (według stanu na 30 września 2013 r.) był nierzetelny. Wymieniono w nim 7140 szkół i placówek (według ich typów), podczas gdy faktyczna ich liczba, zaktualizowana na wniosek MEN w marcu 2014 r., wynosiła 6640 jednostek. Różnica 500 jednostek wynikała z faktu, iż w bazie SIO wykazano m.in. 263 szkół i placówek z zerową liczbę uczniów, w tym 169 szkoły publiczne oraz 4 kolegia nauczycielskie, które nie podlegają nadzorowi pedagogicznemu kuratora oświaty. Kuratorium Oświaty nie sprawdziło przyczyn wykazania w bazie SIO szkół o zerowej liczby uczniów.

Do aktualizacji wykazu jednostek, nad którymi kurator oświaty sprawuje nadzór pedagogiczny, obowiązuje kuratora § 5 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 grudnia 1998 r. w sprawie organizacji kuratoriów oświaty oraz zasad tworzenia ich delegatur¹⁵.

Nierzetelność przedmiotowego wykazu wynikała z niewłaściwego sposobu jego sporządzenia. Zawarto w nim wszystkie szkoły i placówki wykazane w SIO, zamiast wyłącznie faktycznie funkcjonujące jednostki, nad którymi kurator oświaty sprawuje nadzór pedagogiczny zgodnie z przepisami prawa.

Brak systematycznie aktualizowanego wykazu szkół i placówek spowodował, że komórki organizacyjne sprawujące nadzór pedagogiczny każdorazowo przed doбором jednostek do ewaluacji, kontroli i monitorowania zwracały się do Wydziału Zarządzania Informacją o przekazanie wykazu nadzorowanych jednostek.

Pan Karol Semik – Mazowiecki Kurator Oświaty odnosząc się do różnicy pomiędzy liczbą szkół i placówek nadzorowanych podaną w powyższym wykazie a liczbą jednostek po weryfikacji przeprowadzonej na polecenie MEN oraz przyczyn niezaktualizowania powyższego wykazu po korekcie dokonanej w marcu 2014 r. wyjaśnił, że weryfikacja nastąpiła na podstawie pisma MEN, w którym podano szkoły i placówki podlegające nadzorowi pedagogicznemu Mazowieckiego Kuratora Oświaty¹⁶. Na podstawie danych bazy SIO nie można określić

¹⁵ Dz.U. z 2014 r., poz. 973.

¹⁶ Kuratorium Oświaty w sprawozdaniach ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego za lata szkolne 2012/2013 i 2013/2014 podało, że nadzorem pedagogicznym objętych jest odpowiednio 6655 i 6640 szkół i placówek (odpowiednio: *Analiza wyników i wnioski z nadzoru pedagogicznego sprawowanego w okresie od dnia 1 września 2012 r. do dnia 31 maja 2013 r. oraz Wyniki i wnioski z nadzoru pedagogicznego sprawowanego*

przyczyn niewykazania uczniów w szkołach i placówkach z zerową liczbą uczniów. Na ogółem 263 takich szkół/placówek, 169 to szkoły publiczne, przy czym 37 to szkoły związane organizacyjnie z podmiotami leczniczymi, a siedem to placówki związane organizacyjnie z młodzieżowymi ośrodkami socjoterapii i młodzieżowymi ośrodkami wychowawczymi.

(dowód: akta kontroli, str. 4, 6-7, 284-288, 293, 531, 533-534, 540-541, 545-549)

3. Zawarte w bazie starego SIO, scalonej z baz danych SIO przekazanych przez j.s.t. (według stanu na 30 września 2013 r.) dane dziedzinowe były niekompletne i nie podlegały weryfikacji przed ich przekazaniem do bazy danych SIO prowadzonej przez MEN.

1) 45 (3,2%) spośród 1385 szkół podstawowych prowadzonych przez j.s.t. oraz 43 (2,2%) spośród łącznie 1957 ogólnodostępnych szkół podstawowych i gimnazjów prowadzonych przez j.s.t. nie zamieściło żadnych danych odpowiednio w tabeli OB1. *Obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego* i w tabeli OB2. *Obowiązek szkolny*.

Sytuacja braku danych w tabeli OB1 i OB2 w bazach szkolnych starego SIO nie powinna mieć miejsca w przypadku szkół podstawowych i gimnazjów ogólnodostępnych prowadzonych przez j.s.t., które zawsze mają ustalony obwód szkolny.

2) 2423 (78%) i 2261 (72,6%) spośród 3116 szkół i placówek (ich zespołów) prowadzonych przez j.s.t. nie zamieściło żadnych danych dotyczących udziału nauczycieli w formach odpowiednio kształcenia (tabela N10) i doskonalenia zawodowego (tabela N11).

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli tak wysoki udział szkół bez wykazania nauczycieli uczestniczących w kształceniu i doskonaleniu zawodowym oznacza potencjalnie niewypełnienie odpowiednich tabel danych w SIO przez poszczególne szkoły. Z instrukcji w sprawie obsługi SIO wynika, że w przypadkach niewystąpienia nauczycieli uczestniczących w kształceniu i doskonaleniu zawodowym, wypełnienie tabeli danych powinno nastąpić przez wprowadzenie wartości „0” w odpowiednich polach. Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że nauczyciele szkół publicznych prowadzonych przez j.s.t. korzystają z dofinansowania udziału w formach kształcenia i doskonalenia zawodowego ze środków wydzielonych na podstawie art. 70a ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta nauczyciela¹⁷, stąd wszystkie przypadki całkowitego braku danych w SIO o kształceniu i doskonaleniu zawodowym nauczycieli poszczególnych szkół stanowią potencjalnie ryzyko niezgodności danych ze stanem faktycznym.

W wyjaśnieniu Pan Karol Semik – Mazowiecki Kurator Oświaty wyraził stanowisko, że niewypełnienie przez szkoły i placówki tabel N10 i N11 nie oznacza niekompletności danych przekazanych z innych baz danych oświatowych w rozumieniu art. 111 ust. 2 ustawy o SIO z 2011 r. W przypadku niewypełnienia przez szkołę/placówkę powyższych tabel kurator oświaty nie ma podstaw do uznania, że przekazane dane są niekompletne. Również niewypełnienie przez szkoły tabeli OB1 i OB2 nie może być uznawane za założenie za przekazanie niekompletnej bazy SIO, a tym samym za brak realizacji obowiązków z art. 111 ust. 2 ustawy o SIO z 2011 r. Tabele te generuje się dla szkół, które w tabeli I1 *Identyfikacja* wskazały, że są szkołami obwodowymi. Ponadto stosownie do art. 58 ust. 2 ustawy o systemie oświaty nie wszystkie szkoły podstawowe i gimnazja są zobowiązane do wypełnienia tabeli OB.1 i OB.2. Zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy o systemie oświaty gmina posiada informacje na temat obwodów publicznych szkół i tym samym, jako podmiot wskazany w art. 111 ust. 2 ustawy o SIO z 2011 r., może dokonać weryfikacji, o której mowa w tym przepisie.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdza, że z art. 111 ust. 2 ustawy o SIO z 2011 r. wynika dla kuratora oświaty obowiązek sprawdzenia kompletności danych przekazywanych przez j.s.t. z prowadzonych przez nie baz danych. Weryfikacja bazy starego SIO dokonywana przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty ograniczała się przede wszystkim do działań zleconych przez MEN, w których nie uwzględniano całościowego sprawdzenia w bazie SIO kompletności danych z zakresu obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego, kształcenia i doskonalenia nauczycieli.

Prowadzone przez Kuratorium Oświaty własne działania weryfikacyjne okazały się nieskuteczne w dwóch spośród trzech przypadków. Trzy spośród 23 j.s.t. nie przekazało do

przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty w okresie od 1 czerwca 2013 r. do 31 sierpnia 2014 r. Informacje dostępne są na stronie BIP Kuratorium Oświaty).

¹⁷ Dz.U. z 2014 r., poz. 191.

Kuratorium Oświaty korekty bazy SIO i wyjaśnień dotyczących nieprawidłowości danych dotyczących wyboru zawodu określonego w obowiązującej klasyfikacji szkolnictwa zawodowego, a Marszałek Województwa Mazowieckiego nie odpowiedział na wezwanie do natychmiastowego usunięcia stwierdzonych niekompletności danych w bazie SIO w odniesieniu do 51 (73%) spośród 70 placówek doskonalenia nauczycieli wpisanych do prowadzonej przez niego ewidencji¹⁸.

(dowód: akta kontroli str. 284, 531, 533-534, 537-540, 795-797, 954-958)

Ocena cząstkowa

Mazowiecki Kurator Oświaty prawidłowo zorganizował i prowadził proces wydawania upoważnień do dostępu do bazy danych systemu informacji oświatowej (SIO). Zapewnił również właściwą organizację obsługi SIO, za wyjątkiem stwierdzonych nieprawidłowości polegających na nieprzekazywaniu do bazy danych zmodernizowanego SIO kwartalnych informacji o jej niezakłóconym funkcjonowaniu oraz nieujęciu zbioru danych osobowych o nauczycielach w wykazie zbiorów danych osobowych i programów wykorzystywanych do przetwarzania danych osobowych Kuratorium Oświaty.

Dane zgromadzone w systemie informacji oświatowej na poziomie Mazowieckiego Kuratora Oświaty nie stanowią wiarygodnej i kompletnej informacji o stanie oświaty na terenie województwa mazowieckiego. Wpływa to na ograniczoną przydatność SIO w realizacji zadań przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty oraz na obniżenie rzetelności danych gromadzonych w SIO na poziomie centralnym – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Baza danych starego SIO zawierała niekompletne dane scalone z baz SIO jednostek samorządu terytorialnego dotyczące: udziału nauczycieli w kształceniu i doskonaleniu zawodowym, spełnianiu obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego oraz spełnianiu obowiązku szkolnego w przypadku ogólnodostępnych szkół podstawowych i gimnazjów. Natomiast do lokalnej bazy danych nowego SIO nie przekazywano w wymaganych terminach danych identyfikacyjnych i danych dziedzinowych dotyczących pracowników Kuratorium Oświaty.

2. Wykorzystywanie bazy danych SIO do realizacji zadań oświatowych

2.1. Wykorzystanie bazy danych SIO do realizacji polityki oświatowej, w tym do zarządzania oświatą

Opis stanu faktycznego

1. Mazowiecki Kurator Oświaty podał, że w latach szkolnych 2012/2013–2013/2014 lokalna baza danych SIO była wykorzystywana do realizacji polityki oświatowej, w tym do zarządzania oświatą, w zakresie: opracowywania planów nadzoru pedagogicznego – poprzez ustalanie liczby szkół i placówek z uwzględnieniem ich typów oraz przygotowywania rocznych sprawozdań z realizacji nadzoru pedagogicznego.

Mazowiecki Kurator Oświaty – odnosząc się do dostrzeganych utrudnień lub przeszkód w wykorzystywaniu danych z bazy SIO do prowadzenia polityki oświatowej, wspierania efektywności systemu finansowania zadań oświatowych, analizy efektywności wykorzystania środków publicznych przeznaczanych na finansowanie zadań oświatowych i wykonywania nadzoru pedagogicznego – wyjaśnił, że baza danych SIO, służąca do naliczania dotacji, jest weryfikowana przez Kuratorium Oświaty poprzez zbieranie danych z gmin. Skutkuje to niejednokrotnie koniecznością uruchamiania dodatkowych środków finansowych na realizację zadań. Rzetelność danych zawartych w bazie SIO pozwoliłaby na realne określenie potrzeb finansowych danej gminy na realizację programów oświatowych w fazie planowania zadania, a po jego realizacji dawałaby gwarancję wykorzystania środków publicznych bez konieczności zwrotów, co wiąże się z efektywnością systemu finansowania.

(akta kontroli, str. 4-5, 9-10, 12-20, 22-38, 681-682)

2. Na stronie internetowej Kuratorium Oświaty zamieszczono następujące informacje, analizy i raporty opracowywane na podstawie danych z bazy starego SIO z województwa mazowieckiego w latach 2012-2014 (do czasu zakończenia kontroli):

¹⁸ Według wykazu placówek doskonalenia nauczycieli zamieszczonego na stronie BIP Kuratorium Oświaty w województwie mazowieckim (stan na 9 października 2013 r.).

- 1) *Zatrudnianie nauczycieli bez kwalifikacji w roku szkolnym 2012/2013*, 29 listopada 2012 r. (prezentacja);
- 2) *Raport o realizacji obowiązku szkolnego przez dzieci 6-letnie w województwie mazowieckim w latach szkolnych 2008/2009-2012/2013*, sierpień 2013 r.;
- 3) *Zmiany demograficzne i ich wpływ na edukację w województwie mazowieckim*, Oświata Mazowiecka, Nr 02[16]09/2013, wrzesień 2013 r.;
- 4) *Przygotowanie szkół na przyjęcie dzieci sześciolatków*, Oświata Mazowiecka, Nr 03 [17]10/2013, październik 2013 r.
- 5) *Zawód nauczyciel – na podstawie wyników badań edukacyjnych*, Oświata Mazowiecka, Nr 3[21]10 /2014, październik 2014 r.;
- 6) *Funkcjonowanie i współpraca placówek opiekuńczo-wychowawczych*, konferencja w dniu 12 listopada 2014 r. (prezentacja) – wykaz jednostek;
- 7) *Rola i zadania organu prowadzącego młodzieżowy ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii*, konferencja w dniu 13 maja 2014 r. (prezentacja) – liczba jednostek i organów je prowadzących.

(akta kontroli, str. 806-830, 878)

3. Mazowiecki Kurator Oświaty nie wykorzystywał raportów systemowych udostępnianych w bazie nowego SIO¹⁹, jak również nie występował o raporty dodatkowe z bazy nowego SIO. Z wyjaśnień Mazowieckiego Kuratora Oświaty wynika, że raportów tych nie wykorzystywano z uwagi na ograniczony zakres prezentowanych w nich danych i ich niekompletność oraz posiadania przez Kuratorium Oświaty możliwości samodzielnego generowania zestawień na podstawie danych zgromadzonych w bazie starego SIO.

(akta kontroli, str. 4, 10, 795, 799)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

*Uwagi dotyczące
badanej działalności*

W badanym zakresie zastosowań danych z baz danych SIO w realizacji polityki oświatowej, w tym zarządzaniu oświatą, nie stwierdzono wykorzystywania danych z SIO:

- w procesie wydawania przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty opinii dotyczących uchwał organów stanowiących j.s.t. w sprawie likwidacji szkół i placówek;
- w procesie udzielania przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty zgody na prowadzenie przez placówki doskonalenia nauczycieli kursów kwalifikacyjnych;
- do analizy stanu w zakresie realizacji obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, czy też występowania w SIO szkół z zerową liczbą uczniów, oraz ustalenia występowania zdarzeń świadczących o ewentualnym naruszeniu przepisów prawa w tych obszarach i potrzeb działań interwencyjnych w celu przywrócenia stanu prawidłowego²⁰.

Pan Karol Semik – Mazowiecki Kurator Oświaty wyjaśnił, że zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy o systemie oświaty spełnianie obowiązku szkolnego przez dzieci zamieszkałe w obwodzie publicznych szkół podstawowych i gimnazjów kontrolują dyrektorzy tych szkół, natomiast gmina kontroluje spełnianie obowiązku nauki przez młodzież zamieszkałą na terenie gminy. Kontrola spełniania obowiązku szkolnego jest zadaniem administracyjnym, a zatem nadzór nad realizacją przez dyrektora zadań w przedmiotowej sprawie sprawuje organ prowadzący, pełniąc przy tym funkcję organu egzekucyjnego.

(akta kontroli, str. 352-354, 533-534, 536, 543-544, 550-629, 798-799, 802-805)

¹⁹ Rodzaje raportów systemowych w nowym SIO (dostępnych w strefie dla zalogowanych) to: *Wykaz szkół i placówek zarejestrowanych w RSPO* oraz *Informacja statystyczna o szkołach i placówkach*.

²⁰ W roku szkolnym 2012/2013 na zlecenie MEN przeprowadzono dwie kontrole planowe: w zakresie przestrzegania przez dyrektora szkoły przepisów dotyczących obowiązku szkolnego (w 10% szkół podstawowych i gimnazjów) oraz w zakresie prawidłowości nadzorowania przez dyrektora publicznej szkoły podstawowej spełniania przez dzieci pięcioletnie i sześciolatków rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego (w 10% szkół podstawowych). W trakcie tych kontroli nie sprawdzano poprawności szkolnej bazy SIO w przedmiotowych zakresach.

2.2. Wykorzystywanie danych SIO do efektywnego funkcjonowania systemu finansowania zadań oświatowych i analizy efektywności wykorzystania środków publicznych przeznaczonych na finansowanie zadań oświatowych

Opis stanu faktycznego

Dane z bazy starego SIO znalazły zastosowanie w realizacji na poziomie Kuratorium Oświaty w latach 2013-2014 programu dofinansowania zadań gmin w zakresie wychowania przedszkolnego²¹. Dotyczyło to:

- przygotowania projektu podziału środków i podanie klasyfikacji budżetowej w celu wystąpienia do Ministra Finansów o ich uruchomienie na potrzeby województwa mazowieckiego (Kuratorium Oświaty otrzymało z MEN wykaz gmin wraz z liczbą wychowanków i przyporządkowaną kwotą);
- przekazywania gminom informacji udostępnionej przez MEN na podstawie danych starego SIO o liczbie dzieci w każdej gminie korzystających z wychowania przedszkolnego;
- ustalania z gminami klasyfikacji budżetowej dla wnioskowanych na ich potrzeby środków oraz przygotowania zbiorczego rozliczenia udzielonej dotacji zgodnie z podanym wzorem wynikającym z przepisów prawa²²;
- przekazania do MEN, na podstawie sprawozdań jednostkowych gmin opracowanych z uwzględnieniem danych starego SIO²³, zbiorczego zestawienia wykorzystania dotacji na poziomie województwa mazowieckiego.

(akta kontroli, str. 4, 9, 1190-1192, 1295-1375)

Ustalono nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące badanej działalności

W badanym zakresie zastosowań danych z baz danych SIO do efektywnego funkcjonowania systemu finansowania zadań oświatowych i efektywności wykorzystania środków na zadania oświatowe nie stwierdzono wykorzystywania danych z SIO do opracowania rocznych programów wykorzystania środków na dofinansowanie doskonalenia nauczycieli wyodrębnionych w budżecie wojewody na podstawie art. 70a ust. 3 Karty Nauczyciela²⁴. Zgodnie z art. 31 ust. 1 pkt 9 ustawy o systemie oświaty do zadań kuratora oświaty należy m.in. badanie potrzeb nauczycieli w zakresie doskonalenia oraz inicjowanie i koordynacja działań związanych z doskonaleniem nauczycieli, we współdziałaniu z organami prowadzącymi szkoły i placówki, a także podejmowanie działań wspomagających materialnie i organizacyjnie doskonalenie nauczycieli.

Pan Karol Semik – Mazowiecki Kurator Oświaty wyjaśnił, że w celu zapewnienia efektywnego funkcjonowania systemu finansowania realizowanych programów oświatowych w każdym roku budżetowym następuje weryfikacja naliczonych dotacji poprzez zbieranie danych z gmin. J.s.t. z terenu województwa mazowieckiego zobowiązane są do rozliczenia otrzymanych dotacji, wykazania wykonania dotacji i kwot do zwrotu.

Wskazany przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty drugi program, wynikający z uruchomienia przez Ministra Edukacji Narodowej rezerwy celowej budżetu państwa z przeznaczeniem na

²¹ Wysokość dotacji celowej na dany rok szkolny obliczana jest jako iloczyn jednostkowej kwoty rocznej i liczby dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego na obszarze danej gminy ustalonej na podstawie SIO według stanu na 30 września roku poprzedzającego rok udzielenia dotacji.

²² Załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 sierpnia 2013 r. w sprawie udzielania gminom dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego (Dz.U. z 2013 r., poz. 956).

²³ Zgodnie z § 4 ust. 4 rozporządzenia w sprawie udzielania gminom dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego.

²⁴ Mazowiecki Kurator Oświaty powołał w 2010 r. i w 2013 r. Zespół ds. Systemowego Badania Potrzeb Doskonalenia Zawodowego Nauczycieli, którym kierował pracownik Kuratorium Oświaty. Zespół przygotował opracowania: *Wspieranie jakości pracy gimnazjum* (2011 r.), *Wspieranie jakości pracy szkoły ponadgimnazjalnej. Doniesienie z badania potrzeb doskonalenia zawodowego nauczyciela w województwie mazowieckim w 2012 r. (w 2012 r.)* i *Charakterystyka odbiorców oferty doskonalenia zawodowego* (2013 r.). To ostatnie badanie posłużyło do opracowania w 2014 r. prezentacji *Doskonalenie zawodowe nauczycieli na Mazowszu w latach 2011-2014. Doniesienie z badania kwestionariuszowego w jednostkach samorządu terytorialnego*.

dotację celową dla j.s.t. na wypłatę stypendiów i zasiłków szkolnych (lata 2012-2014), nie zakładał wykorzystywania danych SIO w procesie naliczania i rozliczania dotacji²⁵.

(akta kontroli, str. 4, 9, 536, 541-543, 831-948, 1189-1190, 1193-1294)

2.3. Wykorzystywanie danych bazy SIO w nadzorze pedagogicznym

Opis stanu
faktycznego

1. W Kuratorium Oświaty wykorzystywano dane z bazy starego SIO do wyboru szkół i placówek, w których planowane i realizowane były w latach szkolnych 2012/2013 i 2013/2014 czynności nadzoru pedagogicznego.

Wydział Zarządzania Informacją przekazywał komórkom tworzącym plan nadzoru aktualne wykazy jednostek wyodrębnione z bazy SIO. Komórkom sprawującym nadzór pedagogiczny wyznaczano liczbę jednostek do skontrolowania, a z wykazu szkół i placówek z SIO dobierały one konkretne jednostki do kontroli (z uwzględnieniem tematyki kontroli planowych i kryteriów wyboru jednostek). W jednej spośród 18 przeprowadzonych kontroli planowych (w roku szkolnym 2012/2013), dotyczącej organizowania i realizowania zajęć rewalidacyjno-wychowawczych w publicznych przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach oraz publicznych i niepublicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych i ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych, zakładano zobowiązanie dyrektora szkoły lub placówki do pisemnego wyjaśnienia ewentualnych niezgodności między stanem faktycznym, a danymi wprowadzonymi do SIO. W sprawozdaniu z tej kontroli nie ma odniesień do skuteczności wykonania powyższego zalecenia.

Kuratorium Oświaty nie opracowało jednolitej procedury kwalifikowania szkół i placówek do ewaluacji i kontroli. Wydziały i Delegatury działały w tym względzie na podstawie własnych kryteriów, w tym losowego doboru jednostek. W dokumentacji poszczególnych komórek (protokołach z losowego doboru szkół i placówek) nadmienia się o *Wykazie szkół do danego tematu kontroli*, bądź o *szkołach/placówkach z bazy danych SIO*. Nie wymienia się natomiast jako podstawy do losowania wykazu szkół i placówek podlegających nadzorowi Mazowieckiego Kuratora Oświaty, stanowiącego załącznik do regulaminu organizacyjnego Kuratorium Oświaty.

(akta kontroli, str. 4, 9-10, 12-20, 22-38, 535, 541, 642-768)

2. Dane bazy starego SIO wykorzystywano w Kuratorium Oświaty do rozpoznawania warunków działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej nadzorowanych jednostek poprzez:

- wybór szkół i placówek do monitorowania prowadzonego przez MEN w zakresie: przygotowania szkół do przyjęcia dzieci sześciolletnich w roku szkolnym 2013/2014, identyfikacji potrzeb i zasobów szkół w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa uczniów w roku szkolnym 2013/2014, wdrażania podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego (w roku szkolnym 2012/2013 i 2013/2014), sytuacji edukacyjnej dzieci, których rodzice w celach zarobkowych wyjechali za granicę w roku szkolnym 2012/2013;
- zestawienie danych do raportu dotyczącego realizacji obowiązku szkolnego przez dzieci sześciolletnie w województwie mazowieckim w latach 2008/2009- 2012/2013;
- zestawienie danych o liczbie wypadków ciężkich i śmiertelnych zgłoszonych przez dyrektorów szkół w roku szkolnym 2011/2012; w związku z pismem Rzecznika Praw Dziecka Kuratorium Oświaty wystąpiło 25 lipca 2013 r. o wyjaśnienia do dyrektorów 39 szkół, którzy wykazali w SIO wypadki śmiertelne i ciężkie, a nie zgłosili ich Mazowieckiemu Kuratorowi Oświaty; w wyniku tego stwierdzono 54 przypadki błędnego przekazania danych do SIO;
- zestawienie danych o liczbie wypadków ciężkich i śmiertelnych zgłoszonych przez dyrektorów w roku szkolnym 2012/2013 (stan na 30 września 2013 r.); w SIO wykazano 28 zdarzeń, natomiast przekazano do Kuratorium Oświaty informacje o 17 takich wypadkach;
- zestawienie danych dotyczących zatrudniania nauczycieli zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami z terenu m.st. Warszawy i powiatów okołowskich (stan na 30 września 2013 r.); Kuratorium Oświaty zobowiązało pisemnie (13 stycznia 2014 r.) dyrektorów szkół i placówek z tego terenu do usunięcia nieprawidłowości w SIO dotyczących danych

²⁵ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 22 lutego 2005 r. w sprawie terminów przekazywania dotacji celowej gminom na dofinansowanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym oraz sposobu ustalania wysokości tej dotacji (Dz.U. Nr 36, poz. 319).

o nauczycielach niespełniających wymagań kwalifikacyjnych i osób niebędących nauczycielami, w wyniku czego skorygowano dane w 251 jednostkach (na 337 przypadków zatrudnienia nauczycieli niespełniających wymagań kwalifikacyjnych oraz na 205 przypadków zatrudnienia osób niebędących nauczycielami wykazanych w SIO, Mazowiecki Kurator Oświaty wydał zgodę odpowiednio w 23 i dwóch przypadkach); z zestawienia z 29 listopada 2012 r. sporządzonego na podstawie danych SIO, wynika, że w roku szkolnym 2012/2013 wymaganych kwalifikacji nie posiadało 800 spośród 92 700 nauczycieli, przy czym w przypadku 160 z nich dyrektorzy uzyskali zgodą Mazowieckiego Kuratora Oświaty na ich zatrudnienie.

(akta kontroli, str. 10,48-73, 416-478, 811-812, 960-992, 994-1000)

3. Pani Emilia Wojdyła, dyrektor Wydziału Zwiększania Szans Edukacyjnych wyjaśniła, że dane SIO wykorzystywano również do weryfikacji: bazy adresowej jednostek, ich struktury organizacyjnej oraz liczby i rodzaju posiadanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, aktualizacji metryczki zawierające informacje o szkole lub placówce generowanej przez platformę Systemu Ewaluacji Oświatowej w raportach z ewaluacji lub załączanych do protokołu z kontroli planowej.

(akta kontroli, str. 959)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

*Uwagi dotyczące
badanej działalności*

W badanym zakresie zastosowań danych z baz danych SIO w realizacji zadań nadzoru pedagogicznego nie stwierdzono wykorzystywania danych SIO:

- do opracowywania własnych kierunków nadzoru pedagogicznego, w tym formułowania tematyki kontroli doraźnych, a także informacji o wynikach sprawowanego nadzoru pedagogicznego²⁶ (wystąpił jedynie przypadek wykorzystania na etapie opracowywania informacji o wynikach nadzoru danych z bazy SIO o aktualnej liczbie nadzorowanych szkół i placówek);
- analizy zdawalności egzaminu zawodowego i uwzględnienia jej wyników w kierunkach nadzoru pedagogicznego²⁷.

(akta kontroli, str. 4, 9-10, 21, 39-44, 531, 533-535, 541, 630-641, 796, 801)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Kuratorium Oświaty dotychczas nie uzyskiwało raportów o stanie oświaty na podstawie danych z centralnej bazy SIO, określonej art. 4 ust. 1 ustawy o SIO z 2011 r., tzw. nowego SIO. Dane z tej bazy nie mogły mieć zatem zastosowania w realizacji zadań Kuratorium Oświaty. Stwierdzone przykłady wykorzystania danych oświatowych gromadzonych w bazie starego SIO wskazują, że na poziomie regionalnym znajdowały one ograniczone zastosowanie w zakresie określonym w art. 1 pkt 1-3 ustawy o SIO z 2011 r., tj. do prowadzenia polityki oświatowej państwa na poziomie regionalnym, w tym do zarządzania oświatą, efektywnego funkcjonowania systemu finansowania zadań oświatowych i analizy efektywności wykorzystania środków publicznych przeznaczonych na finansowanie zadań oświatowych.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁸, wnosi o:

²⁶ Analiza wyników i wnioski z nadzoru pedagogicznego sprawowanego w okresie od dnia 1 września 2012 r. do dnia 31 maja 2013 r. oraz Wyniki i wnioski z nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty w okresie od 1 czerwca 2013 r. do 31 sierpnia 2014 r.

²⁷ Z danych bazy starego SIO wynika, że w przypadku 54 szkół województwa mazowieckiego poziom zdawalności nowego i starego egzaminu zawodowego (w danym zawodzie) w roku szkolnym 2012/2013 nie był wyższy niż 20% absolwentów szkoły w danym zawodzie (uwzględniając tylko szkoły, w których w danym zawodzie do egzaminu przystąpiło powyżej 10 absolwentów).

²⁸ Dz.U. z 2012 r. poz. 82 ze zm.

- 1) przesyłanie do bazy danych nowego SIO informacji kwartalnych o niezakłóconym funkcjonowaniu lokalnej bazy danych nowego SIO w wyznaczonych terminach;
- 2) uzupełnienie wykazu zbiorów danych osobowych i programów wykorzystywanych do przetwarzania danych osobowych prowadzonego w Kuratorium Oświaty o zbiór danych nauczycieli prowadzony w bazie nowego SIO wraz z podaniem aplikacji go obsługującej;
- 3) zapewnienie terminowego wprowadzania i aktualizacji w lokalnej bazie nowego SIO danych identyfikacyjnych oraz danych dziedzinowych w zakresie właściwym dla kuratoriów oświaty;
- 4) zapewnienie rzetelnego wykazywania stanu nadzorowanych szkół i placówek w załączniku do regulaminu organizacyjnego Kuratorium Oświaty.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach, jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

*Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków*

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego.

*Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń*

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 24 grudnia 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego

Kontrolerzy

Zbigniew Jędrzejowski
Główny specjalista kontroli państwowej

Zbigniew Jędrzejowski
.....
podpis

Andrzej Zaleski-Ejgierd
Doradca ekonomiczny

Andrzej Zaleski-Ejgierd
.....
podpis

Dyrektor
Piotr Prokopczyk

DYREKTOR
Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego

Piotr Prokopczyk
.....
podpis

Piotr Prokopczyk